

De kwestie

Starre klimaatfocus zet inrichting land klem

Friso de Zeeuw (adviseur gebiedsontwikkeling en emeritus hoogleraar TU Delft)

Hoosbuien, lange droogte periodes, zeespiegelstijging, tekort aan zoetwater, overstromende rivieren: het zijn verschijnselen waar we steeds meer te maken hebben. In deze krant heeft Deltacommissaris Co Verdaas er meeslepend over verteld.

Collectieve uitdagingen voor een land met een rijke traditie om waterkwesties strak georganiseerd en met ingenieurskunst het hoofd te bieden. De afgelopen jaren wint het idee terrein om beter met de natuurlijke bewegingen van het water rekening te houden. Prima, maar zoals wel vaker bestaat de neiging om door te slaan: technische maatregelen, zoals dijkverhoging, pompen en spuien volstaan niet meer of zijn zelfs onwenselijk. ‘Het beleid’ gaat overdreven eisen stellen, er komen reeksen nieuwe, kostenverhogende voorschriften en verbodsbepalingen. Dit alles onder het motto ‘Water en bodem sturend’.

Ook de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI), een gezaghebbende en onafhankelijke adviesclub met experts heeft zich over deze materie gebogen. Het perfecte moment om weer wat nuchterheid en pragmatisme in het debat te brengen, zou je denken.

Het vandaag verschenen rapport ‘Ruimtelijke ordening in een veranderend klimaat’ doet echter precies het tegendeel. De Raad wil woningbouwlocaties schrappen omdat die kwetsbaar zouden zijn voor wateroverlast, verzakking of die (veel) later eventueel nodig kunnen zijn voor waterberging. Het rapport bevat geen inventarisatie met gebieden die dit treft. Men verwijst - bij wijze van voorbeelden - naar de Gnephoek bij Alphen aan den Rijn en het Vijfde Dorp in de Zuidplaspolder bij Rotterdam. Als we de redeneerlijn van de RLI doortrekken, gaat er waarschijnlijk ook een streep door grote locaties als Rijnenburg bij Utrecht, de Westflank van de Haarlemmermeer en de Kustlocatie bij Lelystad. In algemene zin komt zo het hele westen van Nederland - waar de woningvraag het grootst is - onder een waterveto te vallen. Het raakt dan aanzienlijk meer dan 100.000 geplande woningen.

De RLI wil het accent uitdrukkelijk op ‘ruimtelijke ordening’ - lees bouwverboden - leggen. Als een potentiële locatie die strenge toetsing doorstaat, komt de ‘ruimtelijke inrichting’ aan de orde: dat wil zeggen wel bouwen, maar wel met klimaatbestendige plannen. Die onder meer rekening houden met de opvang van de waterzondvloed als gevolg van langdurige stortbuien. Op sommige plekken kan het noodzakelijk zijn om een al eeuwen beproefde

methode toe te passen: woningen verhoogd aanleggen, zodat wassend water er niet bij kan. Drijvend wonen kan soms ook uitkomst bieden.

Schets plan Vijfde Dorp Zuidplas

Het is dus beter om de volgorde om te draaien: eerst goed kijken wat wel kan en welke (innovatieve) maatregelen dat vereist. In plaats beginnen met plaatsing van verbodsborden.

Waar nog wel ‘waterproof’-woningbouw mogelijk is, werpen de adviseurs van de RLI een nieuwe hindernis op. Alle extra beheerkosten die de overheid voor de klimaat-aanpassingen (eventueel) in de toekomst zal maken, moeten nu al in de gebiedsinvesteringen worden meegenomen. Dat heet de levenscyclus benadering. Klinkt sympathiek maar met deze aanzienlijke kostenverhoging haal je de financiële haalbaarheid van de woningplannen onderuit. Die plannen komen dan niet van grond.

De RLI heeft zich recent in de kijker gespeeld met enkele uitstekende, bruikbare adviezen. Dit rapport blijft daarentegen niet drijven.